

управління, цілковитої реалізації в діяльності виконавчих органів публічної влади принципу відкритості доступу до інформації, посилення громадського контролю за функціонуванням державних органів, органів місцевого самоврядування, діяльністю посадових осіб, державних та муніципальних службовців.

Відмічають, що свобода доступу до державної інформації зміцнить довіру до держави й політики, яку вона проводить на міжнародній арені, а також забезпечить необхідний рівень суспільного контролю за діяльністю державних органів та організацій, що сприятиме довірі іноземних інвесторів [2].

Зазначимо, що «електронний уряд» визначається як система взаємопов'язаних і взаємодіючих між собою адміністративно-правових інститутів (форми і методи публічного управління, державна служба, правові акти управління, адміністративні процедури, адміністративні регламенти, електронні адміністративні регламенти, виконання державних функцій і надання публічних послуг), що входять в загальний механізм адміністративно-правового регулювання та забезпечують як електронну взаємодію всередині системи органів виконавчої влади при реалізації державних функцій, так і права, свободи та законні інтереси фізичних осіб та установ сфері надання публічних послуг. Особливості зазначеної системи слід сформулювати і закріпити нормативними правовими актами, а також відобразити в принципах організації та функціонування виконавчої влади, її органів, діяльності посадових осіб, державних службовців.

Для забезпечення ефективності адміністративно-правового регулювання відносин щодо організації та функціонування «електронного уряду» Іншакова О. пропонує: «створення адекватного сучасним стандартам публічного управління кадрового забезпечення системи управління «електронним урядом; б) використання правової основи механізмів державно-приватного партнерства як системи встановлених законодавством форм, видів і методів регулювання відносин між органами публічної влади, юридичними або фізичними особами, їх об'єднаннями; в) популяризація державних послуг; г) моніторинг законодавства та правозастосування при використанні інформаційного потенціалу в державному управлінні; д) застосування системного підходу в процесі створення електронного уряду» [3].

Отже, «електронний уряд» є соціально-технічною системою, що складається з людей, технологій, соціальних й організаційних структур та процесів. Таким чином, ідея «електронного уряду» є результатом спільної еволюції технологічних й організаційних засобів. Концепція «електронного уряду» передбачає створення уряду, яка поєднує в собі організаційні інновації з новими інформаційно-комунікаційними технологіями для виконання основних урядових функцій в умовах постійно мінливого середовища. Так як «електронний уряд» взяв більше

від уряду, ніж від технологій або електронного середовища, основні виміри «електронного уряду» можуть бути отримані з функцій уряду. Уряд є виконанням влади в державі. Уряд необхідний для підтримки законності та правопорядку, для надання державних послуг громадянам та для захисту цивільних прав та демократії. Крім того, уряд повинен дбати як про управління своєю внутрішньою організацією, так і про численні відносини із зацікавленими сторонами в умовах, що постійно ускладнюються.

Список використаної літератури

1. Implementing the President's Agenda for E-Government. E-Government Strategy. Simplified Delivery of Services to Citizens [Текст]. – Washington : Office of Management and Budget, 2002. – February 27.
2. Бутирський З. Влада й ЗМІ: є поступ, але є й проблеми / З. Бутирський. – Німецька хвиля. – 2005. – 12 трав. – С. 72 – 80.
3. Иншакова Е. Г. Способы достижения целей «электронного правительства» / Е. Г. Иншакова // Вестник ВГУ. Серия: Право. – 2013. – № 2 (15). – С. 286 – 293.

Валерій ВЛАСЮК

д.е.н., професор, професор кафедри економіки та соціально-трудоу відносин, Університет митної справи та фінансів

ІСНУЮЧІ ВПЛИВИ НА ВПРОВАДЖЕННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ВІДНОСИН

Проводячи певну державну політику слід враховувати те, що визначальним фактором сьогодення, або об'єктивним результатом економічного розвитку стало прагнення суспільного виробництва до максимально позитивного ефекту та утворення й розвитку світового господарства, що виявлялось під певним впливом розгортання процесів глобалізації. Адже світове господарство на сьогодні – це велика цілісна система, тобто сукупність взаємозалежних, взаємопов'язаних на основі міжнародного поділу та кооперації національних економічних, а в певній частині й політичних відносин. Воно поєднує в одне ціле всі міжнародні торгово-економічні, фінансові та науково-технічні зв'язки різних держав, як систем іншого рівня. Основні риси та тенденції розвитку світового господарства визначаються об'єктивними закономірностями функціонування суспільного виробництва, як великої організаційної системи.

На сьогодні, в сучасних економічних умовах господарювання, розвиток таких новітніх підходів до управління, як визначення системи прийняття управлінських рішень, тобто дослідження процесів, що

відбуваються в будь-якій організації, запровадження системи електронної обробки та передачі інформаційних, статистичних та інших видів даних й їх евристичне програмування дозволяє, в нинішніх умовах, розглядати організацію як інтегровану систему для прийняття зважених управлінських рішень.

Всі організації володіють деякими загальними властивостями, як-то:

1. Це соціальні системи, тобто люди, які об'єднані у певні групи.

2. Їх діяльність інтегрована (об'єднання людей, які працюють разом, спільно).

3. Їх діяльність (дії) цілеспрямована (люди мають спільні цілі, наміри).

Розвиток людських соціальних організацій виявив й взаємозалежність дій окремої людини в організації та вплив самих організацій на людину.

Прогрес людства, поширення знань, цивілізаційний розвиток обумовив період фундаментальних змін у господарюванні, адже масштаби, наприклад, розповсюдження ринкових відносин, які наприкінці століття почали впроваджувати колишні соціалістичні країни надав нового значення як мегатенденції постіндустріального суспільства, викликавши технократичні тенденції, сколихнувши процеси глобалізації, а пізніше і обумовивши «фінансіалізацію».

Глобалізаційні процеси були значимим фактором, який обумовив «фінансіалізацію», вивівши її на наднаціональний рівень, ставши її основним каталізатором. А під впливом глобалізаційних процесів «фінансіалізація» поступово охопила економічні системи й тих країн, які ще розвиваються.

Слід звернути увагу на те, що глобалізаційні процеси у світовому просторі обумовили згладжування меж національних економічних кордонів, посилили циклічність та асиметричність господарських відносин, а це, у свою чергу, надало більшої *нестійкості* багатьом економічним системам.

Збільшення різноманітних наднаціональних утворень, у тому числі ФПГ і ТНК, спонукало до величезної концентрації фінансових ресурсів в руках олігархічних груп, що згодом розповсюдилося на фінансову сферу багатьох країн.

Також глобалізаційні процеси збільшили нерівномірний характер господарських відносин, що особливо проявилось у міжнародному поділі праці та зовнішньоекономічній діяльності, адже володіння новітніми технологіями та застосування преференцій, як засіб забезпечення власних інтересів, виявляє лідерство окремих країн, корпорацій, певних бізнесових угруповань, посилює залежність, створюючи економічний диктат.

Деформування партнерських відносин, які повинні були б бути засновані на взаємовигідних умовах, з покладанням на засади конкуренції, в нинішньому глобалізованому середовищі почали набувати

одноосібної залежності від більш міцних корпорацій, які у значній мірі вже не підзвітні державним установам, відмежовані від суспільного контролю.

Розширення засобів впливу в умовах глобалізаційного поля змінює не тільки положення окремих господарюючих суб'єктів, утворень, окремих галузей, а й наклало відбиток на певні держави, які під тиском великих наднаціональних утворень стали заручниками силового проникнення (експансії) в усі сфери економіки через її фінансову складову.

До того ж, зовнішні фактори впливу стали визначальними у проведенні відтворювальних процесів у багатьох економічних системах, а внутрішні фактори впливу, навіть з активною економічною політикою деяких держав, з орієнтацією на національну підтримку вітчизняного виробника, наражаються на перепони різного масштабу як в середині країни, так й з-за кордону, що обумовлює *економічну небезпеку* і виявляє загрози національній незалежності. Тому роль держави в економічному середовищі повинна бути як зваженою, активною, обґрунтованою і науково підтвердженою, так й змістовною, гнучкою, спрямованою на відстоювання національних інтересів, тобто «вмонтованою» у світові процеси забезпечення сталого розвитку.

Для цього держава мусить як відстоювати свої національні інтереси через підтримку і включення різноманітних суб'єктів господарювання в русло існуючих економічних процесів, так й розширюючи та видозмінюючи партнерські функції регулятора ринку, який об'єднує і згуртовує підприємців у відтворювальних процесах.

Нова стадія розвитку, яка відбувається у світовому просторі, протікає в умовах порушення природної рівноваги циклів, що спричинила людина як своїми діями щодо руйнування біосфери, екологічними та техногенними катастрофами, створеними людськими руками, так й ненаситною жагою до безмірного споживання усіляких потреб.

Надмірне поширення процесів фінансіалізації економік викликало ряд суперечностей, що стало очевидним в умовах сучасних кризових явищ.

З одного боку, фінансовий сектор має бути рушієм позитивної економічної динаміки, а з іншого ? складається ситуація, за якої така функція фінансового сектору, як сприяння надійності та примноженню заощаджень, ефективності їх трансформації в реальні інвестиції шляхом кредитування, страхування і забезпечення прибутковості депозитів і підприємницької діяльності, не виконуються повною мірою.

Більше того, різноманіття видів фінансових інструментів, що з'явилися в обігу за останні десятиліття, скоріше, призвело до відриву номінальних цін на активи від реальних, викликавши надмірну цінову волатильність. Цьому також є пояснення, адже учасникам сучасної ринкової економіки притаманні так звані «помилки ринку», тобто прорахунки в розміщенні ресурсів.

Породження споживацької ідеології виявило домінування певних кіл

та набуття ними впливів на суверенітет, державний і політичний устрій значної кількості країн через підкорення суверенних повноважень, нівелювання економічних й політичних прав, сформувавши глобальну фінансову, інформаційну, технологічну залежність, обмежуючи входження незалежних держав до світової економічної спільноти, перешкоджаючи руху капіталу, ресурсів, праці.

Транснаціональний капітал через ТНК і ФПГ прагне взяти під жорсткий контроль процеси господарювання, обмежуючи роль суверенних держав у їх прагненні проводити економічні перетворення, впроваджувати демократичні принципи діяльності, пов'язуючи їх з принципами конкурентних переваг, економічною безпекою країн.

Зростаючий вплив глобального фінансового капіталу свідомо тисне на суверенітет, права і функції держав, обумовлюючи нестійкість економічного розвитку на угоду олігархічним кланам, породжуючи зубожіння цілих націй, знищуючи здобуте цілими поколіннями багатство народів, що обумовлює закріплення правових засад публічного управління як на рівні держави, так і на місцевому рівні.

Сергій ВОЛИНЕЦЬ

*аспірант кафедри права
та європейської інтеграції
ДРІДУ НАДУ*

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА ГРОМАДЯН НА УЧАСТЬ В УПРАВЛІННІ ДЕРЖАВНИМИ СПРАВАМИ КРІЗЬ ПРИЗМУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ

Серед демократичних принципів одним з основоположних у країнах Європейського Союзу є право громадян на участь в управлінні державними справами. Співпраця європейських владних інститутів з громадськістю достатньо розвинута, прозора і чітко регламентована.

Так, при Європейській Комісії діють експертні групи – дорадчі органи, створені для надання консультацій при підготовці законодавчих пропозицій та політичних ініціатив, а також для підтримки самої Комісії при виконанні завдань з моніторингу, координації і співробітництва з державами-членами ЄС. До їх складу можуть входити представники національних, регіональних або місцевих органів влади, представники громадськості чи інших зацікавлених сторін, а також висококваліфіковані фахівці відповідної галузі.

Ще одним механізмом «прислухання до голосу» громадськості є Громадянська агора Європейського парламенту – відкритий і прозорий інструмент публічних консультацій для обговорення важливих тем європейського порядку денного. Агора складається з 500 організацій, відібраних тими парламентськими комітетами, чия сфера

відповідальності пов'язана з винесеною на обговорення темою, та всіма зацікавленими членами Європарламенту [3].

Визнаючи роль громадянського суспільства, європейські країни системно залучають громадян до формування і реалізації державної політики в усіх сферах. Представництво неурядових організацій у владних структурах стало загальноєвропейською тенденцією, а демократизація управління через розширення участі громадян у процесі прийняття рішень розглядається у державах-членах ЄС як головний інструмент досягнення суспільно-політичної рівноваги, встановлення гармонійних відносин між владою і громадянами ЄС.

У низці країн навіть офіційно узаконений порядок, відповідно до якого міністерства, відповідальні за подачу законопроекту в парламент, не тільки зобов'язані консультуватися щодо законопроекту з соціальними партнерами, але також повинні представити в парламент короткий огляд зроблених неурядовими організаціями зауважень і обґрунтувати випадки, коли зауваження були враховані у законопроекті. Цей же принцип застосовується на рівні місцевих органів влади Болгарії, де широка громадськість може брати участь у процесі розробки загальних адміністративних актів шляхом подання зауважень і пропозицій. Акт може бути виданий лише після розгляду всіх пропозицій і заперечень, поданих громадянами та їхніми організаціями [3].

Крім безпосередніх форм консультацій з громадськістю (круглі столи, громадські слухання та обговорення, саміти, журі тощо) процес публічних консультацій у державах-членах ЄС тісно пов'язаний з електронними засобами зв'язку, які за останні роки стали основним каналом обміну думками. Веб-портали публічних консультацій активно використовуються в Естонії, Австрії, Нідерландах, Великобританії. У Нідерландах та Великобританії поширеною також є практика започаткування громадської ініціативи шляхом подання громадянами петиції з того чи іншого питання на спеціальному Інтернет-сайті [6].

Загалом, механізми публічних консультацій, що застосовуються у державах-членах ЄС, узгоджуються з існуючими в ЄС тенденціями щодо залучення громадян до процесу прийняття рішень. Проте різні країни обирають різні підходи до цієї справи з огляду на особливості свого політичного, економічного та адміністративного розвитку.

В Україні процес реалізації права громадян на участь в управлінні державними справами та створення відповідної нормативно-правової бази відбувається, в цілому, за європейськими стандартами. У практику діяльності органів влади впроваджено подання громадянами петиції, проведення консультацій з громадськістю, забезпечення участі громадян у розробленні та обговоренні проектів нормативно-правових актів. З метою належної організації та проведення консультацій з громадськістю в органах влади затверджуються відповідні нормативно-правові акти, що регламентують даний процес.